

Міжнародна
організація
праці

Проект виконується
Міжнародною організацією праці

Проект
«На шляху до безпечної, здорової та задекларованої праці в Україні»

Проект фінансується
Європейським Союзом

БЗР у контексті інтеграції до ЄС, як основний принцип і основне право в світі праці та її економічні переваги

Жолт Дудаш, Менеджер Проекту МОП

24.10.2022 року, Київ, Україна

www.ilo.org/shd4Ukraine

<https://www.facebook.com/shd4Ukraine>

<https://www.youtube.com/c/EUILOProjectUkraine>

Розглядаючи актуальність питань безпеки та здоров'я на роботі для України в контексті інтеграції до ЄС, слід урахувати нижченаведені аспекти (1)

- 1. І в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС (УА), і в Угоді про поглиблену і всеохоплюючу зону вільної торгівлі між Україною та ЄС містяться положення з питань, що стосуються міжнародних трудових норм (МТП), зокрема:
- стаття 424 Глави 21 УА стосовно зобов'язання України щодо поступового наближення її законодавства до права, стандартів та практики ЄС у сфері зайнятості, соціальної політики та рівних можливостей згідно з установленим графіком. Це, зокрема, базові директиви з БЗР (наприклад, (e.g. 89/391/ЄЕС, 92/85/ЄЕС, 2009/104/ЄС, 2003/88/ЄС), а також із трудових відносин (наприклад, 91/533/ЄЕС, 1999/70/ЄС, 2019/1152);
- стаття 296 Глави 13 УА «Торгівля та сталий розвиток», за якою Україна зобов'язана «підтримувати рівні захисту», зокрема «ефективно застосовувати своє ... трудове законодавство за допомогою стійких чи повторюваних дій або бездіяльності у такий спосіб, що впливає на торгівлю або інвестиції між Сторонами». Це включає зобов'язання не «послаблювати або знижувати рівень охорони ... праці, передбачений в її законодавстві, з метою покращення торгівлі або інвестицій шляхом відмови чи часткового відступу або пропонування такої відмови чи часткового відступу від своїх законів, підзаконних актів або стандартів у такий спосіб, що впливає на торгівлю або інвестиції між Сторонами»;
- у рамках УА (стаття 291) Україна підтвердила своє зобов'язання щодо сприяння розвитку торгівлі у такий спосіб, що приводить до... гідної праці, та щодо «ефективного виконання основоположних та пріоритетних конвенцій МОП», які вона ратифікувала

► Розглядаючи актуальність питань безпеки та здоров'я на роботі для України в контексті інтеграції до ЄС, слід урахувати нижченаведені аспекти (2)

- 2. За рішенням Міжнародної конференції праці, ухваленим у 2022 році, безпека та здоров'я на роботі стала одним з основних прав у світі праці, разом із двома відповідними конвенціями МОП (№№ 155 і 187), отже важливість безпеки та здоров'я на роботі як такої, а також у контексті інтеграції до ЄС підвищилася, як і її актуальність для угод про вільну торгівлю (УВТ).
- 3. МОП брала доволі активну і всебічну участь у процесі, результатом якого стало розроблення наявного проєкту Закону про БЗР, і надала обширні коментарі до попередніх його проєктів, що добре задокументовано. Наявний проєкт Закону про БЗР із незначними правками міг би – у разі його ухвалення – послужити основою для розроблення нової концептуальної системи БЗР (включно з п'ятьма технічними директивами, проєкти нормативних актів на імплементацію яких уже розроблені) згідно з вимогами ЄС і МОП. Це включатиме також загальний контекст забезпечення його виконання через інспекцію праці (яка наразі реформується), а також контекст реформи трудового законодавства в цілому. МОП зазначила свою готовність підтримати Україну в її зусиллях із приведення її законодавства у відповідність вимогам ЄС і МОП згідно з МТН.

Міжнародна
організація
праці

Міжнародна
організація
праці

✚ Безпечне та здорове
робоче середовище —
основний принцип
і основне право
у світі праці

Безпечне та здорове робоче середовище – основний принцип і основне право у світі праці

У червні 2022 року на своїй 110-й сесії Міжнародна конференція праці ухвалила рішення внести зміну до параграфа 2 Декларації МОП основних принципів та прав у світі праці (1998 р.), зокрема включити до нього «безпечне та здорове робоче середовище» як основний принцип і основне право у світі праці, а також внести відповідні зміни до Декларації МОП про соціальну справедливість у цілях справедливої глобалізації (2008 р.)² та Глобального пакту про робочі місця (2009 р.).

Безпечне та здорове робоче середовище – основний принцип і основне право у світі праці

Декларація МОП основних принципів та прав у світі праці

У Декларації, перша редакція якої була ухвалена в 1998 році, визначено принципи та права, що містяться в Статуті МОП і Філадельфійській декларації, та заявлено, що всі члени Організації зобов'язані дотримуватися, зміцнювати та реалізовувати добросовісно та відповідно до Статуту основні принципи та права у світі праці.

Після ухвалення рішення про включення до Декларації безпечного та здорового робочого середовища вона тепер містить п'ять категорій основних принципів та прав у світі праці. Це:

- a. свобода асоціації та реальне визнання права на ведення колективних переговорів;
- b. скасування всіх форм примусової чи обов'язкової праці;
- c. реальна заборона дитячої праці;
- d. недопущення дискримінації в галузі праці та занять;
- e. безпечне та здорове робоче середовище.

Це історичне рішення стало результатом процесу, який офіційно розпочався 2019 року, коли Конференція визнала в ухваленій нею Декларації століття МОП про майбутнє сфери праці, що «безпечні та здорові умови праці є основоположним фактором забезпечення гідної праці», і запропонувала у відповідній Резолюції щодо Декларації століття МОП про майбутнє сфери праці, щоб Адміністративна рада МОП «якомога скоріше розглянула пропозиції про включення безпечних та здорових умов праці до зводу основних принципів та прав у світі праці МОП».⁴

Захист здоров'я і безпеки працівників займає видне місце серед статутних завдань МОП. У Преамбулі до Статуту МОП (1919 р.) зазначено, що «захист працівників від хвороб, професійних захворювань і нещасних випадків на роботі» є однією зі сфер, де є «нагальна необхідність покращення».

У Декларації стосовно цілей та завдань Міжнародної організації праці (Філадельфійській декларації) (1944 р.) визнано «урочисте зобов'язання» Організації сприяти програмам, які мають на меті «належний захист життя і здоров'я працівників на всіх роботах».

⁴ У відповідь на прохання Конференції Адміністративна рада провела в період із листопада 2019 р. до березня 2022 р. чотири раунди обговорень для вивчення думок і визначення найбільш ефективних подальших дій; див. [GB.337/INS/3/2](#), [GB.341/INS/6](#), [GB.343/INS/6](#) та [GB.344/INS/6](#)

Міжнародна конференція праці вирішила також визначити Конвенцію 1981 року про безпеку та здоров'я на роботі (№ 155) і Конвенцію 2006 року про основи, що сприяють безпеці та здоров'ю на роботі (№ 187) основними конвенціями, що відповідає її рішенням визнати право на безпечне та здорове робоче середовище одним з основних принципів та прав у сфері праці.

Усі члени Організації, навіть ті, які не ратифікували вказані конвенції, мають зобов'язання, що випливає вже із самого факту їхнього членства в МОП, дотримуватися, зміцнювати та реалізовувати добросовісно та відповідно до Статуту МОП принципи, що стосуються основного права на безпечне та здорове робоче середовище.

З цією метою в Декларації 1988 року визнано зобов'язання МОП сприяти в різні способи її членам у задоволенні встановлених та висловлених ними потреб, зокрема:

- Х забезпечуючи технічну співпрацю й надання консультативних послуг для сприяння ратифікації та застосуванню основних конвенцій;
- Х сприяючи тим членам Організації, які поки що не можуть ратифікувати деякі чи всі основні конвенції, в їхніх зусиллях щодо дотримання, зміцнення та реалізації принципів, що стосуються основних прав, які є предметом цих конвенцій;
- Х допомагаючи членам Організації в їхніх зусиллях, спрямованих на створення умов, сприятливих для економічного та соціального розвитку.

Основні конвенції з БЗР як стрижень нормативної бази МОП у сфері безпеки та здоров'я на роботі

З часу свого заснування МОП ухвалила понад 40 міжнародних трудових норм, які конкретно стосуються БЗР, встановлюючи мінімальні стандарти контролю та управління професійними ризиками й захисту працівників у широкому спектрі професій та ситуацій, в яких виконується робота.

Конвенція 1981 року про безпеку та здоров'я на роботі № 155 та Конвенція 2006 року про основи, що сприяють безпеці та здоров'ю на роботі № 187, які тепер визнані основними конвенціями, є повністю взаємодоповняльними й відображають відповідні принципи, обов'язки та права з забезпечення безпечного та здорового робочого середовища.

Вони містять положення загального характеру, що поширюються на всі галузі діяльності й на всіх працівників, незалежно від виду небезпеки, а також слугують основою для заходів із безпеки та здоров'я, передбачених в інших відповідних актах МОП.

Для того, щоб повною мірою виконувати вимоги Конвенцій №№ 155 і 187, членам МОП необхідно враховувати положення всього масиву актів МОП, зазначеного нижче.

- ▶ Конвенція 1960 р. про захист від радіації № 115 та Рекомендація № 114
- ▶ Конвенція 1974 р. про професійні ракові захворювання № 139 та Рекомендація № 147
- ▶ Конвенція 1977 р. про робоче середовище (забруднення повітря, шум та вібрація) № 148 та Рекомендація № 156
- ▶ Конвенція 1986 р. про азбест № 162 та Рекомендація № 172
- ▶ Конвенція 1990 р. про хімічні речовини № 170 та Рекомендація № 177
- ▶ Конвенція 1993 р. про запобігання великим промисловим аваріям № 174 та Рекомендація № 181
- ▶ Конвенція 2019 р. про насильство та домагання № 190 та Рекомендація № 206

- ▶ Конвенція 1964 р. про гігієну в торгівлі та установах № 120 та Рекомендація № 120
- ▶ Конвенція 1979 р. про безпеку та здоров'я на роботі (портові роботи) № 152 та Рекомендація № 160
- ▶ Конвенція 1988 р. про безпеку та здоров'я на роботі в будівництві № 167 та Рекомендація № 175
- ▶ Конвенція 1995 р. про безпеку та здоров'я на роботі в шахтах № 176 та Рекомендація № 183
- ▶ Конвенція 2001 р. про безпеку та здоров'я на роботі в сільському господарстві № 184 та Рекомендація № 192
- ▶ Конвенція 2006 р. про працю в морському судноплавстві зі змінами (КПМС)
- ▶ Конвенція 2007 р. про працю в риболовецькому секторі № 188 та Рекомендація № 199

Фундаментальні конвенції та рекомендації, що їх супроводжують

- ▶ Конвенція 1981 р. про безпеку та здоров'я на роботі № 155 та Рекомендація № 164
- ▶ Конвенція 2006 р. про основи, що сприяють безпеці та здоров'ю на роботі № 187 та Рекомендація № 197

Інші акти

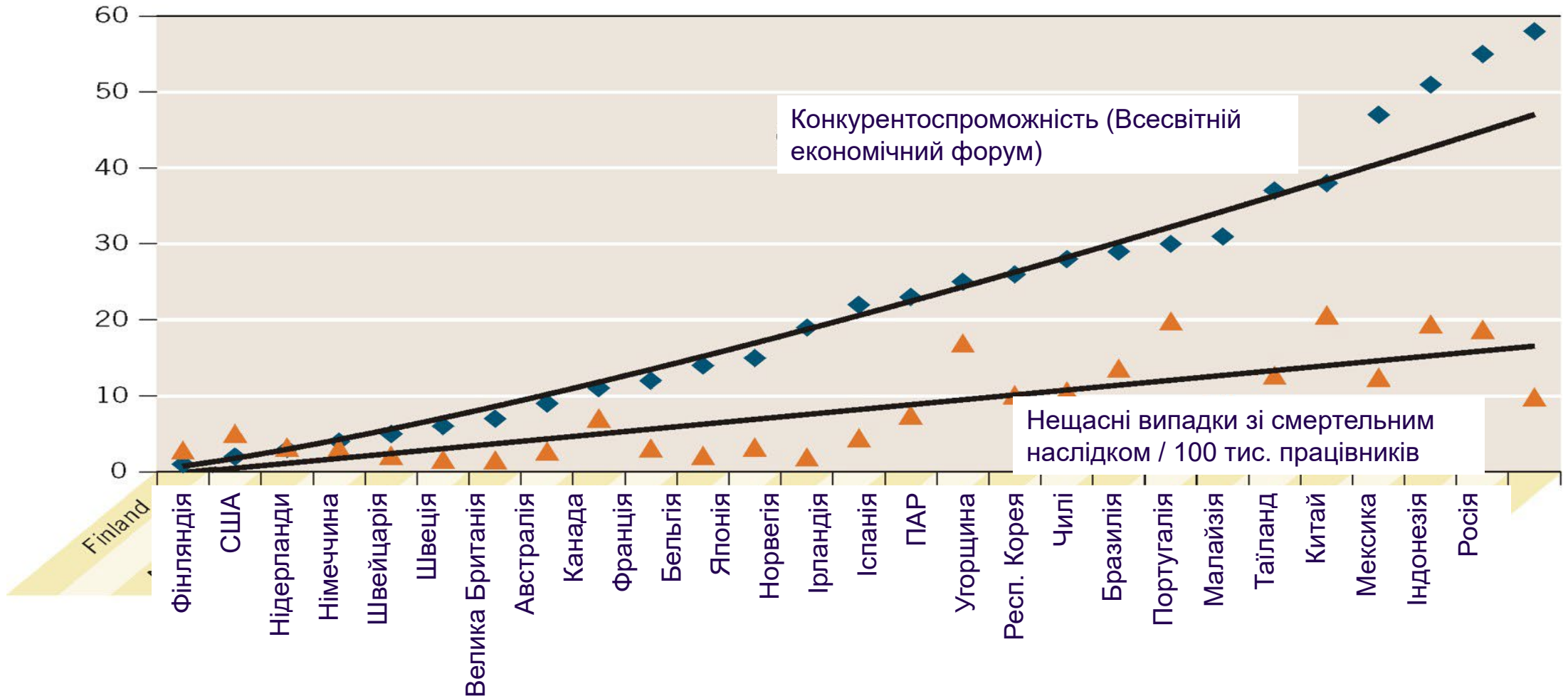
- ▶ Конвенція 1985 р. про служби здоров'я на роботі № 161 та Рекомендація № 171
- ▶ Протокол 2002 р. до Конвенції 1981 р. про безпеку та здоров'я на роботі
- ▶ Рекомендація 1953 р. щодо охорони здоров'я працівників № 97
- ▶ Рекомендація 1956 р. щодо побутового обслуговування працівників № 102
- ▶ Рекомендація 2002 р. щодо переліку професійних захворювань № 194

- ▶ Конвенція 1946 р. про медичний огляд дітей та підлітків (промисловість) № 77
- ▶ Конвенція 1946 р. про медичний огляд дітей і підлітків (непромислові роботи) № 78
- ▶ Рекомендація 1946 р. щодо медичного огляду дітей та підлітків № 79
- ▶ Конвенція 1965 р. про медичний огляд молодих людей (підземні роботи) № 124
- ▶ Рекомендація 1965 р. щодо умов зайнятості дітей і підлітків (підземні роботи) № 125

Конкурентоспроможність і безпека

Рейтинг

Sources: World Economic
Forum; ILO/SafeWork

▶ Належна БЗР – невід'ємна частина ефективного управління бізнесом

Витрати на БЗР і вигоди від неї (1)

Традиційний погляд → інвестиції в запобігання як витрати, які нав'язані ззовні та знижують конкурентоспроможність

Сучасне розуміння → інвестиції в запобігання як продуктивні інвестиції у здоров'я працівників і «здоров'я» підприємств

Неактивний підхід – організації розглядають вигоди від дотримання законодавства і витрати на нього як низькі, сприйняття організаційного ризику низьке, вони приймають короткостроковий, несистемний підхід до дотримання.

Реактивний підхід – організації сприймають витрати на дотримання законодавства як високі порівняно з вигодами від нього, витрати на безпеку обумовлені скоріше юридичними інтересами, ніж фактичною безпекою і здоров'ям, дотримання норм про безпеку розглядається як зайве і як перешкода для конкурентоспроможності.

Проактивний підхід – витрати на БЗР сприймаються як інвестиція, організації більше хвилюють перебої у виробництві та шкода працівникам, ніж витрати, пов'язані з недотриманням законодавства, прихильність керівництва, участь працівників, знання про БЗР і комплексні бізнесові рішення.

Витрати на БЗР і вигоди від неї (2)

За останніми оцінками *інвестиції* в цій сфері можуть забезпечити високий коефіцієнт окупності, у середньому **2,2**, причому в діапазоні від 1,29 до 2,89. – Розрахунок доходності інвестицій компаній у запобігання в міжнародному масштабі (ISSA)

Оцінки різняться, але зазвичай для більшості країн **витрати** у зв'язку з нещасними випадками на роботі та професійними захворюваннями коливаються **від 2,6% до 3,8% ВВП**.

Якою є реальна ціна, яку доводиться платити за відсутність інвестицій у безпеку та здоров'я на роботі? – Оцінювання вартості нещасних випадків і погіршення здоров'я на роботі. Огляд методик (EU-OSHA)

Корисні посилання

<http://www.ilo.org/safework/lang--es/index.htm>

<https://www.issa.int/en/details?uuid=f070f204-5fbd-4017-8afb-e07d98ba53ba>

<https://osha.europa.eu/en/themes/good-osh-is-good-for-business>

<https://osha.europa.eu/en/tools-and-publications/publications/reports/estimating-the-costs-of-accidents-and-ill-health-at-work/view>

<https://osha.europa.eu/en/tools-and-publications/publications/estimating-cost-work-related-accidents-and-ill-health-analysis/view>

Міжнародна
організація
праці

Дякую за увагу!

Thank you for your attention!

► ilo.org/shd4Ukraine